

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 5, 2014

[Назад](#)

[Головна](#)

УДК 658.5

С. В. Князь,

д. е. н., доцент, завідувач кафедри екологічної політики та менеджменту природоохоронної діяльності,
Національний університет «Львівська політехніка»

Н. М. Комарницька,

аспірант кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва,
Національний університет «Львівська політехніка»

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЄЮ ІННОВАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВЕ

S. V. Kniaz,

Doctor of Economics, Associate Professor, Head of Ecological Politics and Environment Protection Management Department,
National University "Lviv Polytechnic"

N. N. Komarnytska,

Postgraduate of Department of Management and International Business, National University "Lviv Polytechnic"

FORMATION OF MANAGEMENT ENTERPRISES COMMERCIALIZATION OF INNOVATIONS

У даній статті сформовано систему управління комерціалізацією інновацій підприємств. Встановлено основні передумови формування даної системи та наведено основні принципи на яких повинно базуватись формування системи управління комерціалізацією інновацій. Уточнено та охарактеризовано основні складові елементи даної системи управління. Використання запропонованої системи управління дозволить підприємству здійснювати ефективно управління комерціалізацією інновацій.

This article formed the commercialization of innovation management system companies. The basic prerequisites for the formation of the system and provides basic principles which should be based formation control system commercialization of innovations. Specifies a describes the main components of the control system. Using the proposed control system will allow the company to effectively control the commercialization of innovation.

Ключові слова: інновація, система управління, комерціалізація, принципи формування, елементи системи.

Keywords: innovation, management system, commercialization, principles of formation, the elements of the system.

Вступ. У сучасних умовах розвитку економіки, швидкої зміни споживчих переваг та наростаючих темпів технологічних змін, особливого значення набув здійснення підприємствами інноваційної діяльності та забезпечення ефективності комерціалізації інноваційної продукції. Без дієвої системи управління комерціалізацією інновацій може мати непередбачуваний характер. Саме тому, питанням щодо проведення інноваційної діяльності та формуванню системи управління процес комерціалізації необхідно приділяти значну увагу.

Постановка завдання. Метою досліджень є розробка теоретико-методологічних основ та рекомендацій щодо побудови системи управління комерціалізацією інновацій підприємств.

Дослідженням проблем управління інновацій займаються багато вчених, зокрема В.Бодаковський, М.Бондаренко, М.Волкова, Н.Чухрай, В.Соловійов, С.Ілляшен, Г.Лавінський, О.Петухова, Г.Сілакова тощо. Незважаючи на значну кількість робіт у сфері управління інноваційною діяльністю, залишається ряд невирішених проблем саме не приділяється належна увага формуванню системи управління комерціалізації інновацій підприємств.

Результати досліджень. Підприємства, які функціонують у сучасних складних умовах розвитку економіки, для збереження своїх позицій на ринку та прихильно споживачів, здійснюють інноваційну діяльність. Використання інновацій і їх просування до споживачів дозволяє з високим рівнем вірогідності збільшити тривалість життєвого циклу підприємства. Також, використання підприємством інновацій дає можливість забезпечити стійкі позиції на ринку, знизити собівартість виготовленої продукції і наданих послуг; збільшити обсяг реалізованої продукції. Інноваційний розвиток організації часто супроводжується використанням енергоощадних устаткування, нових матеріалів, які за якісними параметрами кращі за традиційні, автоматизацією технологічних процесів виготовлення готової продукції. Інновації допомагають підприємству знизити собівартість виробництва, досягти зниження ринкової ціни товарів та послуг. Тобто підприємство, яке впроваджує інновації займається комерціалізацією інноваційної продукції має більші шанси набутися високого рівня конкурентоспроможності у порівнянні з іншими підприємствами.

Інноваційна діяльність є сукупністю дій, спрямованих на використання результатів наукових досліджень і розробок у таких напрямках: 1) розширення та оновлення номенклатури і поліпшення якості продукції; 2) застосування нових і удосконалення існуючих технологій виготовлення продукції (послуг) з подальшим впровадженням ефективною реалізацією на внутрішньому та зарубіжних ринках; 3) розроблення нових і удосконалення існуючих управлінських та інженерно-технологічних рішень.

Для забезпечення результативності та ефективності інновацій процесами комерціалізації необхідно цілеспрямовано управляти. Як відомо, управління комерціалізацією інновацій – конкретна функція менеджменту підприємства, яка реалізовується через загальні функції управління, а саме: планування, організування, мотивування суб'єктів управління до розроблення і впровадження інноваційних ідей, контролювання і регулювання процесу виконання побудованих планів інноваційного розвитку. Працівники, які виконують управлінські функції в чинних системах управління, як правило, мають недостатні вміння і навички щодо прийняття і реалізації інноваційних управлінських рішень. Саме протиріччя між реальними функціональними можливостями існуючих систем і функціями, які повинні бути ними виконані зумовлюють керівників підприємства ухвалювати рішення про створення нової системи – системи управління комерціалізації інновацій підприємства.

Система управління комерціалізації інновацій підприємства є сукупністю елементів, що знаходяться у взаємозв'язку і впливають як на процес інноваційної діяльності, так і на його результати. Ця система спрямована на досягнення поставлених цілей, в рамках певних принципів і методів управління інноваційним процесом [1].

За дослідженнями Бондаренка М. [2, с. 65], формування систем управління повинно базуватись на принципах цілісності, системності, ієрархічності, розвитку. Петухова О. і Сілакова Г. вважають, що система управління будується на принципах системності, динамічності, наукової обґрунтованості, єдності цілей, гнучкості, ефективності [7]. У [3], автор наводить такі принципи: цілісність і єдність; цілеспрямованість; ситуаційність; активність; структурованість; ієрархічність; комплексність; динамізм; релевантність; узгодженість цілей і ресурсів; альтернативність (варіативність); збалансованість і самоорганізація; дисципліна; моніторинг і контроль; причинно-наслідковий характер; мотиваційний характер; достатність аналітичної бази; узгодженість нормативно-методичної бази; циклічність появи нестандартних ситуацій.

Система управління комерціалізації інновацій, має певну внутрішню особливість, тобто визначений тип здійснюваної інноваційної діяльності (виготовлення нової або модифікованої продукції, надання нових послуг, просування інновацій до споживача) і сформовані та встановлені цілі функціонування. Відповідно до цієї особливості

вибирають потенційних компонентів системи, до складу яких можуть увійти окремі елементи, група елементів іншої, вже існуючої системи, та ціла система, і реорганізується в нову. Частина і елементи вибираються в залежності від їх властивостей, характеристик, виконуваних функцій, здатності адаптуватись до нової системи тобто бути функціонально необхідними для неї.

Окремі елементи, в процесі адаптації в новій системі, підвищують важливість своїх властивостей, або в деякій мірі змінюють їх, у відповідності до вимог системи, що формується. Наявність цих властивостей, забезпечує такий вид взаємодії між елементами, який призводить до виникнення потрібних властивостей складових елементів системи.

З позиції системного підходу, система управління комерціалізації інновацій є відкритою системою, яка формується під впливом факторів зовнішнього внутрішнього середовища і включає елементи, що забезпечують досягнення встановлених цілей. На рис. 1 представлено графічну модель системи управління комерціалізації інновацій підприємства.

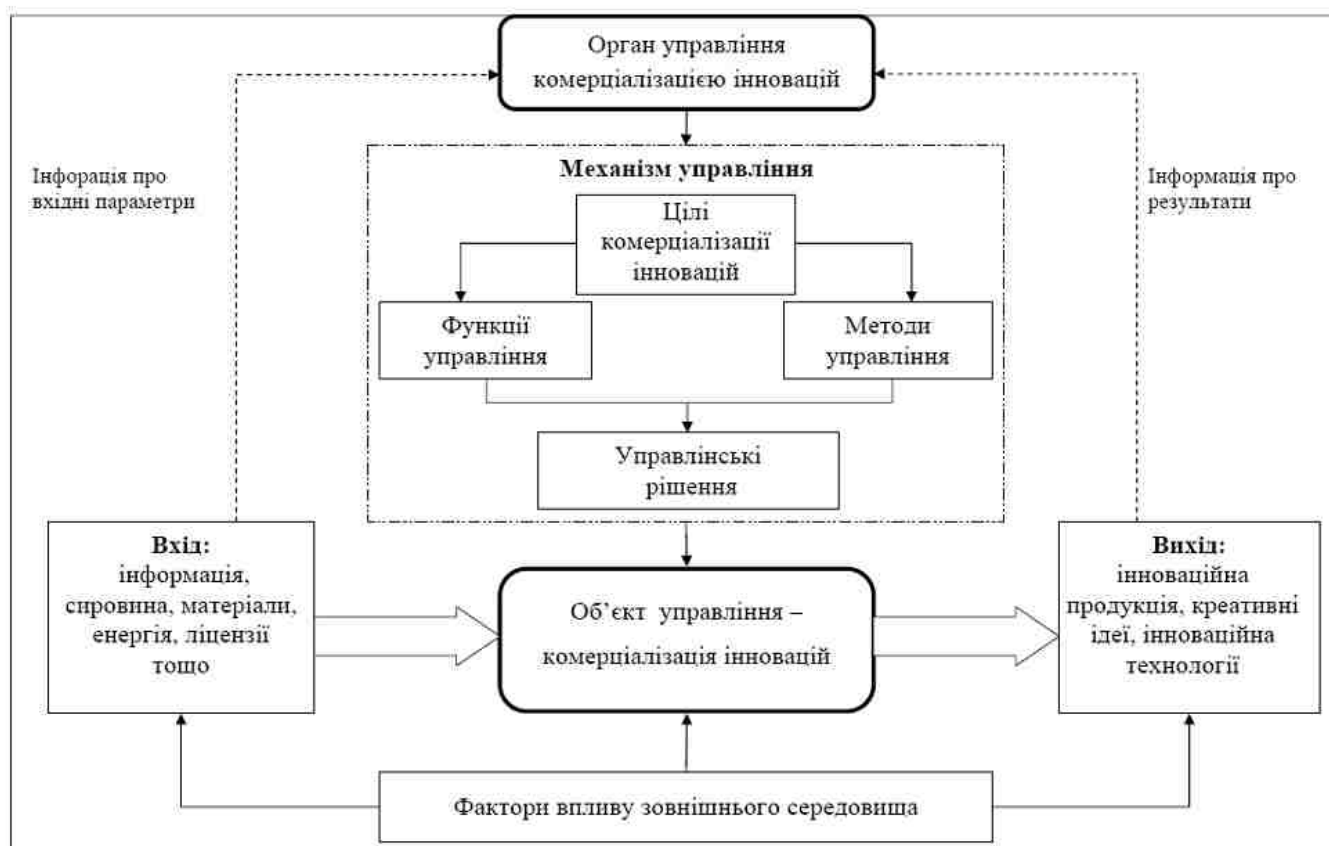

Рис. 1. Система управління комерціалізації інновацій підприємства.

Сформовано авторами на основі [1; 5; 6]

Система управління комерціалізації інновацій складається з наступних елементів:

- об'єкт управління – інноваційна діяльність підприємства;
- орган управління комерціалізації інновацій підприємства;
- механізм управління, який включає: цілі інноваційної діяльності, функції управління, методи управління, управлінські рішення;
- канали комунікації.

Розпочинаючи інноваційну діяльність підприємство встановлює цілі інноваційного розвитку, які повинні бути узгодженими із загальними цілями підприємств. Встановлення цілей системи є однією з функцією планування інноваційного розвитку суб'єктами управління [4]. Їх досягнення повинно відбуватися шляхом формування управлінських рішень суб'єктом управління і їх реалізацією всіма елементами системи інноваційного менеджменту.

Орган управління комерціалізації інновацій – керівник і менеджери відділу інноваційної діяльності, інші працівники, які здійснюють управлінські функції щодо управління інноваціями та інноваційною діяльністю підприємства.

Об'єктом управління в даній системі є всі процеси комерціалізації інновацій та працівники, які виконують певні управлінські дії для безпосереднього виконання інноваційних програм. До об'єктів управління також відносять засоби, які необхідні при проведенні інноваційної діяльності.

Орган управління комерціалізації інновацій впливає на об'єкт управління шляхом формування і формалізації управлінських рішень. Функції (планування, організування, мотивування, контролювання і регулювання) і методи управління (способи і прийом впливу), з урахуванням цілей інноваційної діяльності, перетворюються в управлінські рішення.

Зворотний зв'язок – це форма стійкого внутрішнього зв'язку між органом управління і об'єктом управління, яка носить інформаційно-комунікативний характер необхідною умовою протікання процесів управління в даній системі.

Зовнішнє середовище (споживачі, постачальники, посередники, конкуренти, інвестори, законодавчі акти, рівень техніки та технології) здійснює вплив на об'єкт управління, тобто інноваційну діяльність і всі процеси пов'язані з нею, та визначає параметри входу і виходу системи.

Стрілками на схемі позначені матеріальні та інформаційні потоки, що визначають основні процеси функціонування в системі управління комерціалізації інновацій, її взаємодії з зовнішнім середовищем.

Для системи управління інноваційною діяльністю, як і для багатьох інших відкритих і складних економічних систем, характерним є: наявність цілей, функцій, методів управління, тобто чіткого уявлення про те, що треба зробити і якими шляхами; поєднання соціальної (людей), технічної (машини, механізми, обладнання) економічної (обмеженість ресурсів) і інформаційної (потоки інформації і прийняття рішень) складових; наявність зв'язків між елементами в системі (циркуляція матеріальних і інформаційних потоків); наявність зв'язків системи управління інноваційною діяльністю з іншими підсистемами організації; наявність зв'язків між системою і елементами зовнішнього середовища (споживачі, постачальники, конкуренти, країна і інші).

Висновки. Необхідною умовою забезпечення ефективності комерціалізації інновацій підприємством є формування системи управління. Процес формування цієї системи базується на принципах: цілісності, системності, ієрархічності, розвитку, єдності цілей, гнучкості та ефективності, моніторингу та контролю, повного інформаційного забезпечення. Також при формуванні системи управління комерціалізації інновацій особлива увага повинна приділятися вибору елементів системи, повинні мати вміння і навички, які максимально підвищать ефективність функціонування системи.

Література.

1. Білоног Т. В. Система управління інвестиційними проектами як підсистема управління промисловим підприємством [Електронний ресурс] / Т. В. Білоног // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 05/2011. – Вип. 25. – С. 301-305. Режим доступу: http://tpe.econom.univ.kiev.ua/data/2011_25/zb25_41.pdf;

2. Бондаренко М. Ф., Соловйова К. О. Маторіє С. І. Основи системології: Навчальний посібник. – Харків: ХТУРЕ, 1998. – 118 с. – Рос. мовою.;
3. Волкова М. В. Формування системи управління витратами підприємства [Електронний ресурс] / М. В. Волкова // Комунальне господарство міст. Науко-технічний збірник. – 2011. - №98 – С. 206-216. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/1366224/>;
4. Ільяшенко С.М. Менеджмент і маркетинг інновацій: Монографія. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. – 616 с.
5. Князь С. Характеристики інноваційного розвитку комерційних банків з позиції системного підходу [Електронний ресурс] / С. Князь, Т. Неклюдова, Бодаковський // Ефективна економіка. – 2010. - № 10. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=360>;
6. Кузьмін О. С., Мельник О. Г. Теоретичні та прикладні засади менеджменту: Навчальний посібник. – 2-е вид. доп. і перероб. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка» (Інформаційно-видавничий центр «ІНТЕЛЕКТ+» Інституту післядипломної освіти), «Інтелект-Захід», 2003. – 352 с.;
7. Лавинский Г. В. Построение и функционирование сложных систем управления: Учеб. Пособие. – К.: Выща шк. Головное изд-во, 1989. – 336 с.;
8. Соловйов В.П. Інноваційний розвиток регіонів: питання теорії та практики: Монографія / Соловйов В.П., Кореняко Г.І., Головатюк В.М. – Фенікс, 2008. – 224 с.
9. Петухова О.М. Формування системи управління інноваційною діяльністю підприємств / О. М. Петухова, Г. В. Сілакова // Наук. праці Нац. ун-ту харч. технолог. – 2012. – №43. – С. 174-180;
10. Чухрай Н., Патора Р. Товарна інноваційна політика: управління інноваціями на підприємстві. Підручник. – К.: КОНДОР, 2006. – 398 с.

References.

1. Bilonoh, T. V. (2011), "Systema upravlinnia investytsijnymy proektamy iak pidsystema upravlinnia promyslovym pidpryiemstvom", *Teoretychni ta prykladni pytan ekonomiky*, vol. 25, pp. 301–305;
2. Bondarenko, M. F. Solovjova, K. O. and Matoris, S. I. (1998), *Osnovy systemolohii* [Based systemology], KhTURE, Kharkiv, Ukraine;
3. Volkova, M. V. (2011), "Formuvannia systemy upravlinnia vytratamy pidpryiemstva", *Komunal'ne hospodarstvo mist. Naukovo-tekhnichnyj zbirnyk.*, vol. 98, pp. 206–216;
4. Il'yashenko S.M.(2004), "*Menedzhment i marketynh innovatsij*", VTD «Universytets'ka knyha», Sumy, Ukraine;
5. Kniaz', S. Nekliudova, T. and Bodakovs'kyj, V. (2010) "Kharakterystyky innovatsijnoho rozvytku komertsijnykh bankiv z pozysii systemnoho pidkhodu", *Efektivna ekonomy*, [Online], vol. 10, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua> (Accessed 10 Aug 2010);
6. Kuz'min, O. Ye. Mel'nyk, O. H. (2003), *Teoretychni ta prykladni zasady menedzhmentu* [Theoretical and Applied Principles of Management], Intel'ekt-Zakhid, Lviv, Ukraine
7. Lavinskij, G. V. (1989), *Postroenie i funkcionirovanie slozhnyh sistem upravlenija* [Construction and operation of complex control systems], Vyshha shk. Golovnoe izd- Kyiv, Ukraine;
8. Solovjov V.P. (2008), *Innovatsijnyj rozvytok rehioniv: pytan'nia teorii ta praktyky* [Innovative regional development: theory and practice], Feniks, Kyiv, Ukraine;
9. Pietukhova, O.M. (2012), "Formuvannia systemy upravlinnia innovatsijnou diial'nistiu pidpryiemstv", *Nauk. pratsi Nats. un-tu kharch. tekhnolohij*, vol. 43, pp. 174–180;
10. Chukhraj N. and Patora R. (2006), *Tovarna innovatsijna polityka: upravlinnia innovatsijamy na pidpryiemstvi* [Product innovation policy], KONDOR, Kyiv, Ukraine

Стаття надійшла до редакції 16.05.2014

ТОВ "ДКС Центр"